

Nr 1438

Av fru **Kristensson**, i anledning av skrivelse från talmanskonferensen med överlämnande av ett från 1969 års organisationsutredning inkommet betänkande angående utskottens personalorganisation.

I sitt betänkande om utskottens personalorganisation berör 1969 års organisationsutredning frågor av väsentlig betydelse för riksdagens arbete. Utskotten intar en central ställning i den svenska riksdagen. Kvaliteten av den sakbehandling som sker där har avgörande betydelse för den roll riksdagen kan spela i statslivet. Med hänsyn härtill kan man knappast över-skatta värdet av att en självständig och högt kvalificerad personal står till förfogande för utrednings- och föredragningsuppgifter inom utskotten. Tillskapandet av en fast personalorganisation 1966 var ett uttryck för riksdagens strävan att slå vakt om sin självständighet och sina arbets-möjligheter. Organisationsutredningen uttalar att erfarenheterna av den nya organisationen varit i huvudsak goda och att allmän enighet torde råda om att den bör bibehållas i sina huvuddrag. I detta omdöme kan man måhända instämma, men åtskillig tvekan inställer sig inför vissa av de resonemang som utredningen utvecklar.

En väsentlig både fördel och nackdel med den tidigare, mera lösliga personalorganisationen var att tjänsterna, särskilt i utskott som bereder lagärenden, hade karaktären av genomgångstjänster. Å ena sidan kunde riksdagen härigenom dra nytta av åtskilliga högt kvalificerade tjänstemän som passerade vidare till högre befattningar inom domstolsväsendet eller förvaltningen men som inte varit villiga att binda sig för en längre följd av år. Å andra sidan blev bytena på tjänsterna ibland alltför täta. Övergången till en fast personalorganisation medförde ökade möjligheter att behålla tjänstemän hos riksdagen men också risker för att de verkligt kvalificerade tjänstemännen skulle dra sig för att söka tjänst hos riksdagen. Frågan är nu hur den nya organisationen slagit ut i praktiken och hur riksdagen bör bedöma framtiden. I detta avseende är organisationsutredningens resonemang både knapphändiga och tvivelaktiga.

Organisationsutredningen gör bedömningen att det kan bli allt vanligare att sekreterarna stannar på sina poster till pensioneringen. Den syns också vara inställd på att en särskild, intern riksdagskarriär skall inrättas för tjänstemännen med början på lägre tjänster som biträdande sekreterare och avancemang via högre föredragandeposter till slutposter som

huvudsekreterare i utskott. Utredningen antyder rent av möjligheten att vissa sekreterarposter "för samordningsuppgifter" skulle inrättas i framtiden som särskilt fina slutposter. Dessa synpunkter och tankegångar är ägnade att inge starka betänkligheter.

Tjänsterna hos riksdagens utskott måste betraktas som genomgångstjänster. Man kan visserligen med fog kritisera den tidigare ordningen därför att omsättningen på tjänsterna var alltför hastig. Grundtanken var emellertid riktig. En sekreterarpost kan omöjligt vara en attraktiv slutpost för en verkligt kvalificerad tjänsteman. Inte heller kan det vara till fördel för riksdagen att dras med samma sekreterare alltför många år. Exempel ges tvärtom på sekreterare som stannat alltför många år hos riksdagen och under senare år knappast utfört något nyttigt arbete. Både för tjänstemännen och för riksdagen måste det vara ett väsentligt intresse att åstadkomma en växlande karriär med ömsesidigt utbyte mellan riksdagsförvaltningen och den övriga förvaltningen. Det finns inget skäl att betrakta riksdagstjänsterna på annat sätt än departementstjänsterna, i fråga om vilka en sådan växling alltid ansetts självfallen. Det ligger också nära till hands att dra en parallell med JO. Som normal tjänstgöringsperiod har angetts för en byrådirektör 2—3 år och för en byråchef 3—5 år. Det syns naturligt att betrakta motsvarande perioder som normala för en biträdande sekreterare respektive en huvudsekreterare. En intern karriär som med olika trappsteg normalt skulle sträcka sig över en längre period är en tanke som bör bestämt avvisas. Riksdagen behöver tjänstemän med aktuell erfarenhet av den verklighet utanför riksdagshuset som ärendena avser, och tjänstemännen själva behöver en nära kontakt med denna verklighet för att kunna på fullt kompetent sätt fullgöra sina uppgifter.

Om kvaliteten på utskottstjänstemännen och därmed på riksdagsarbetet skall kunna upprätthållas, syns det sålunda nödvändigt att bestämt hålla fast vid att riksdagstjänsterna skall vara genomgångstjänster. De måste också ha ett verkligt meritvärde för vidare befordran. Dessa synpunkter förefaller ha underbetonats av organisationsutredningen. Visserligen torde meningen med personalärendenas koncentration till förvaltningsstyrelsen bl. a. vara att styrelsen skall centralt verka för tjänstemännens omplacering. Resonemangen om kvarstannande till pensionsåldern och om intern karriär talar emellertid i motsatt riktning.

Det måste klart konstateras att riksdagen inte kan upprätthålla önskvärd standard på sin personal utan att vinna gehör hos regeringen för sina anspråk på att kunna bereda tjänstemännen vidare karriär. Det är därför angeläget att inte riksdagen själv gör avkall på dessa anspråk genom uttalanden av den innebörd som framkommit hos organisationsut-

redningen utan i stället med kraft hävdar sina intressen gentemot regeringen. Härvid är att beakta att det bara gäller ett begränsat antal tjänstemän och att regeringen av parlamentariska skäl bör förväntas ta hänsyn till skäliga önskemål från riksdagens sida. I själva verket gäller det kanske inte mer än att varje år bereda en utskottssekreterare befordran och någon biträdande sekreterare omplacering. I vissa fall torde för övrigt några svårigheter knappast göra sig gällande. Det syns t. ex. ganska självfallet att den expertis som utbildas i bevillningsutskottet kommer att bli tillvaratagen och att regeringen kommer att se sig skyldig att ta särskild hänsyn till den personal som sysslar med konstitutionsutskottets granskningsverksamhet. Vad som krävs förefaller därför inte vara alltför märkliga ting.

De problem som tagits upp här syns knappast ha blivit tillräckligt beaktade eller godtagbart behandlade i organisationsutredningens betänkande. Då det gäller frågor av grundläggande betydelse för riksdagsarbetets effektivitet och kvalitet på längre sikt, är det nödvändigt att frågorna blir föremål för förnyad uppmärksamhet. Till följd härav hemställs,

att riksdagen vid behandlingen av 1969 års organisationsutrednings betänkande om utskottens personalorganisation beslutar att förnyade överväganden skall komma till stånd om utskottstjänsternas meritvärde och tjänstemännens karriärmöjligheter.

Stockholm den 5 maj 1970

Astrid Kristensson (m)
